

TASARIM VE PLANLAMA AKREDİTASYON DERNEĞİ

TASARIM VE PLANLAMA PROGRAMLARI AKREDİTASYON DEĞERLENDİRME VE SAHA ZİYARETİ ESASLARI YÖNERGESİ

OYK
ORGANİZASYON YÜRÜTME KURULU

AYK
AKREDİTASYON KURULLARI

Konur 2 Sokak No:34/10 Kızılay – Ankara

taplakder@gmail.com

www.taplak.org

SÜRÜM NO:3.0-20230712

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	2
TANIMLAR VE KISALTMALAR	2
Tanımlar	2
Kısaltmalar.....	3
AKREDİTASYON SÜRECİ	4
Akreditasyon Başvurusu	4
Değerlendirme Ekipleri	5
Saha Ziyareti Öncesi Süreç	5
Saha Ziyareti	6
Saha Ziyareti Sonrası Çalışmalar	7
Tutarlılık Değerlendirmesi.....	7
Akreditasyon Kararı	7

GİRİŞ

Bu yönergenin amacı, tasarım veya planlama eğitim programları için akreditasyonunun gerçekleştirilmesine yönelik prosedürlerin ve Değerlendirme Ekibi tarafından gerçekleştirilecek değerlendirmeye ilişkin süreci açıklamaktır. Tüm akreditasyon değerlendirme süreci boyunca adil, objektif, tarafsız ve kanıta dayalı tespitlerde bulunulmalıdır. Akreditasyon, tasarım veya planlama eğitim programlarında asgari gereklilikleri sürdürülebilir biçimde sağlanmış bir yaklaşım, uygulama ve yayılım sağlamak amacıyla belirlenen standartlar dizini olup eğitim alanında kalite güvencesi sağlamaya yönelik bir uygulamadır. Akreditasyon amaç değil araçtır ve gönüllülük üzerine dayalı, sürekli gelişmeye odaklanmış bir süreçtir.

Bu yönerge, Tasarım ve Planlama Akreditasyon Derneği Tasarım ve Planlama Eğitim Programları Akreditasyon Kurulları Akreditasyon Yönetmeliği'ne ve tasarım ve planlama eğitim programları için hazırlanmış olan Akreditasyon Ölçütleri dokümanlarına dayanılarak hazırlanmıştır.

TANIMLAR VE KISALTMALAR

Tanımlar

Akreditasyon: İlgili tasarım veya planlama eğitim programı Akreditasyon Ölçütleri ve diğer düzenlemelerle ortaya konmuş akademik ve alana özgü standartların bir tasarım veya planlama programı tarafından karşılanıp karşılanmadığını ölçen dış değerlendirme ve kalite güvencesi süreci

Akreditasyon Ölçütleri: Akreditasyon amacıyla başvuruda bulunan programların sağlamaları gereken temel standartlar ve prensipler (eğitim programları Akreditasyon Ölçütleri)

Baş Değerlendirici/Değerlendirme Ekibi Başkanı: Tasarım ve Planlama Programları Akreditasyon Değerlendirme ve Saha Ziyareti Esasları Yönergesini uyarınca OYK/AYK tarafından oluşturulan değerlendirme ekibinin baş değerlendircisi

Büyük Uyumsuzluk: Tasarım veya planlama eğitim programlarına yönelik Akreditasyon Ölçütleri ile belirlenmiş asgari standart ve ilkelerin yerine getirilmesinde, ilgili planlama veya tasarım eğitiminin kalitesine önemli düzeyde etki edecek uygun olmayan şartların ya da kaygı verici düzeyde eksikliklerin bulunması durumu (bu tür bir uyumsuzluğun giderilmesi kapsamlı, programın yapılanmasını etkileyebilecek ve büyük çaplı düzeltici ve/veya önleyici faaliyetlerin gerçekleştirilmesini gerektirebilir)

Çıkış Bildirimi: Kurum ziyaretinin son etkinliği olarak yapılan ve değerlendirme bulgularının kurum yetkililerine sunulduğu toplantı

Değerlendirme: Akreditasyon başvurusunda bulunan planlama veya tasarım eğitim programlarının ilgili tasarım veya planlama eğitim programı Akreditasyon Ölçütleri'ne uygunluk düzeyini belirleme süreci

İyileştirme Önerisi: İlgili tasarım veya planlama eğitim programı Akreditasyon Ölçütleri kapsamındaki standart ve ilkelerin temel düzeyde yerine getiriliyor olmasına rağmen, daha nitelikli ve sürdürülebilir olmasını sağlayacak ve potansiyel risklerin ortadan kaldırılmasına katkı sağlayacak uyarılar

Küçük Uygunsuzluk: İlgili tasarım veya planlama eğitim programı Akreditasyon Ölçütleri ile belirlenmiş asgari standart ve ilkelerin yerine getirilmesinde, ilgili planlama veya tasarım eğitiminin kalitesine kısmi düzeyde etki edecek uygun olmayan şartların ya da kısmi eksikliklerin bulunması durumu (bu tür bir uygunsuzluğun giderilmesi programın yapılanmasını önemli düzeyde etkilemeyecek, nispeten kolay ve daha kısa sürede gerçekleştirilebilecek ve yayılımı sağlanacak düzeltici ve/veya önleyici faaliyetlerin gerçekleştirilmesini gerektirebilir)

Özdeğerlendirme Raporu (ÖDR): Akreditasyon için başvuruda bulunan planlama veya tasarım programının, önceden belirlenmiş takvime ve formata uygun olarak ilgili tasarım veya planlama eğitim programı Akreditasyon Ölçütleri'nin tamamını karşılama düzeyini, eğitim misyonunu, amaç ve hedeflerini, asgari standartları yerine getirirken uyguladığı yaklaşımı, kalite güvence sistemini ve bunlara ilişkin kanıtlarını içeren rapor

Program: Akreditasyon ve değerlendirmeye konu olan planlama veya tasarım alanındaki yükseköğretim program ya da programları

Program Yöneticisi: Akreditasyon ve değerlendirmeye konu olan planlama veya tasarım alanındaki yükseköğretim programının yöneticisi (bölüm başkanı, anabilim dalı başkanı, ana sanat dalı başkanı vb.)

Uygunluk: Planlama veya tasarım programının ilgili tasarım ve planlama eğitim programı Akreditasyon Ölçütleri ile ortaya koyulan ölçütün doğrudan veya iyileştirme önerisi eşliğinde karşılanması

Kısaltmalar

AYK: Tasarım veya planlama eğitim programıyla ilgili her bir program türü için ayrı olarak kurulmuş Akreditasyon Kurulu

OYK: Tasarım ve Planlama Akreditasyon Üst Kurulu olarak görev yapan Organizasyon Yürütme Kurulu

ÖDR: Özdeğerlendirme Raporu

Akreditasyon başvurusunda bulunan tasarım veya planlama eğitim programları tarafından AYK, OYK ve değerlendirme ekibine verilen tüm bilgi ve dokümanlar yasal bir gereklilik olmadıkça ve izinsiz şekilde yetkisi olmayan kişilerle paylaşılmaz, çoğaltılamaz, gizliliği ve güvenliğini temin edecek önlemler alınır. Değerlendiriciler, değerlendirme kapsamında programa özgü temin ettiği tüm dokümanları AYK'ya iade etmekle, saha ziyareti sırasında inceledikleri belgeleri ise program yöneticisine geri vermekle yükümlüdürler. Gizlilik ve güvenlik şartlarını temin etmek, ayrıca etik usul ve esasları belirlemek üzere gerekli beyan ve sözleşmeler imza altına alınır.

AKREDİTASYON SÜRECİ

Akreditasyon Başvurusu

Akreditasyon başvurusu, Tasarım ve Planlama Akreditasyon Derneği Tasarım ve Planlama Eğitim Programları Akreditasyon Kurulları Yönetmeliği ve/veya OYK/AYK web sayfasında güncel olarak ilan edilen akreditasyon başvuru takvimine uygun olarak gerçekleştirilir. Akreditasyon başvurusunda bulunacak kuruluşlar/programlar ilgili tasarım veya planlama eğitim programı Akreditasyon Ölçütleri dokümanında ve kendileriyle ilgili program özel ölçütlerinde belirtilen “**akreditasyon için asgari koşulları**” sağlamalı ve akreditasyon ölçütlerini karşıladığını gösteren kanıtları uygun yöntemlerle sunmalıdır. İlk akreditasyon ve daha önceden sahip olunan bir akreditasyonun süresi bitiminde başvuru akreditasyon yenileme başvurusu ve değerlendirme süreci aynı şekilde gerçekleştirilir.

Akreditasyon başvurusunda bulunacak planlama veya tasarım eğitim programları, Akreditasyon Başvuru Formu doldurmalı, OYK/AYK tarafından hazırlanan formata uygun şekilde bir Özdeğerlendirme Raporu (ÖDR) hazırlamalı ve bağlı olduğu yükseköğretim kuruluşunun onayıyla resmi olarak akreditasyon başvurusu yapmalıdır.

ÖDR, ilgili tasarım veya planlama eğitim programı Akreditasyon Ölçütleri'nin tamamının program tarafından ne şekilde sağlandığını gösteren detaylı bilgi ve kanıtlar dahilinde hazırlanmalıdır. ÖDR; değerlendiricilerin başvuruda bulunan planlama veya tasarım programını tanıyabilmeleri, akreditasyon ölçütlerine yönelik yaklaşım, uygulama, yayılım ve sürekli iyileştirme sistemlerini anlayabilmeleri, saha ziyareti öncesinde ziyaret takvim ve içeriğini oluşturması için de önemli bir kaynaktır.

İlan edilen takvime uygun olarak süresi içinde yapılmayan başvurular değerlendirmeye alınmaz. Akreditasyon yenileme başvurularında süre bitiminden sonra yapılacak başvuruların olması durumunda, programın akreditasyonu OYK tarafından askıya alınabilir veya sonlandırılabilir.

Akreditasyon başvurularının ön değerlendirmesi, OYK tarafından akreditasyon için asgari gerekliliklerin sağlanıp sağlanmadığı ve formata uygunluğun kontrolü yapılarak gerçekleştirilir.

Uygun bulunan başvurular için akreditasyon değerlendirme sürecini başlatmak üzere OYK, programla ilgili AYK'yi görevlendirir. ÖDR ve eklerinde eksiklikler ve/veya uygunsuzluklar olması durumunda OYK, belirlenecek süre içinde programdan eksiklikleri/uygunsuzlukları gidermesini talep eder. Eksiklikler/uygunsuzlukların zamanında giderilmemesi akreditasyon başvurusunun reddedilmesi, (varsa) mevcut akreditasyonun askıya alınması veya sonlandırılmasıyla sonuçlanabilir.

Değerlendirme Ekipleri

Tasarım veya planlama programlarının akreditasyon değerlendirmesini gerçekleştirecek değerlendirme ekiplerinin belirlenmesine ilişkin esaslar Tasarım ve Planlama Akreditasyon Derneği Tasarım ve Planlama Eğitim Programları Akreditasyon Kurulları Yönetmeliği'nde belirtilmiştir. Her değerlendirme ekibinde bir baş değerlendirici olmalıdır. İhtiyaç halinde eş baş değerlendirici görevlendirilebilir. Yine, ilgili AYK tarafından uygun görülmesi halinde, öğrenci değerlendiriciler ve stajyer değerlendiriciler de eğitim amaçlı olmak üzere ekiplerde yer alabilirler.

Değerlendiricilerin listesi, planlama veya tasarım programı yöneticisine bildirilir. Haklı gerekçelerle (olası çıkar ilişkileri/çatışmaları vb.) değerlendiricilere yönelik itirazların olması veya görevlendirilen bir değerlendiricinin süreçte görev alamayacağını belirtmesi üzerine, AYK tarafından değerlendirme ekibinde değişiklik yapılabilir. Program yöneticisi, nihai değerlendirici listesinin kabul edildiğine dair AYK'yi bilgilendirmelidir.

Akreditasyon başvurusunda bulunan programa ait dokümanların (başvuru formu ve yazısı, ÖDR, diğer ek dokümanlar vb.) birer kopyası ile değerlendirme sürecinde kullanılacak dokümanlar AYK tarafından değerlendirme ekibine basılı ve/veya elektronik ortamda verilir.

Değerlendirme ekibi, baş değerlendirici önderliğinde ÖDR'nin değerlendirilmesini ve raporlanmasını sağlayacak süreci başlatır ve AYK ile iletişim halinde yürütür.

Saha Ziyareti Öncesi Süreç

Baş değerlendirici, değerlendirme ekibi tarafından gerçekleştirilecek çalışmalarını koordine etmek, süresi içinde eksiksiz olarak tamamlanmasını, hazırlanan raporların derlenmesini ve konsolidasyonu sağlamaktan sorumludur.

Değerlendiriciler saha ziyareti öncesinde kendilerine verilmiş olan ÖDR ve diğer dokümanları dikkatlice ve detaylı biçimde inceleyerek ilgili tasarım veya planlama eğitim programı Akreditasyon Ölçütlerini sağlama düzeylerini belirlemek, saha ziyaretinde odaklanacak konuları önermek, AYK tarafından belirlenen raporları hazırlamak, derlenmesi/konsolide edilmesi aşamasında baş değerlendiriciye yardımcı olmakla sorumludur. Bu aşamada değerlendiriciler çalışmalarını asgari olarak Akreditasyon Değerlendirme Kontrol Formu ile kayıt altına alır.

Saha ziyareti öncesinde gerçekleştirilen değerlendirme süreci ve süresinde web sayfasında ilan edilen akreditasyon takvimi referans alınır, **30 iş günü içinde** değerlendirmenin tamamlanması esastır.

Değerlendirme ekibi ilk inceleme ve değerlendirmeleri tamamladıktan sonra, baş değerlendirici koordinasyonunda saha ziyareti tarihleri ve kapsamı oluşturur. Saha ziyareti takvimi, baş değerlendirici tarafından ilgili programın bağlı olduğu kurumun dekanına/müdürüne iletilir ve uzlaşma kapsamında kesinliğe kavuşturulur. Ziyaret programı baş değerlendirici tarafından ayrıca AYK'ya iletilir. Saha ziyaretinin tercihen **3 iş gününü** geçmemesi tercih sebebidir.

Baş değerlendirici, program yöneticisi ile iletişime geçerek değerlendirme ekibinin ulaşım, konaklama ve akreditasyon değerlendirme sürecine yönelik diğer ihtiyaçlarının karşılanmasını koordine eder. Konaklamanın, saha ziyaretinin gerçekleştirileceği programın bulunduğu mekâna yakın olması tercih edilir. Baş değerlendirici, ayrıca, program yöneticisine saha ziyareti sırasında ihtiyaç duyulacak mekân (açılış ve kapanış toplantısı için salon, ekibin ara ve değerlendirme toplantıları için bir oda vb.), altyapı, donanım vb. ihtiyaçları bildirerek saha ziyareti öncesinde temin edilmesi konusunda gerekli koordinasyonu sağlar.

Önceki değerlendirme kapsamında 5 yıllık akreditasyona hak kazanmış, akreditasyon yenileme başvurusunu zamanında ve eksiksiz şekilde gerçekleştirmiş, akreditasyona yönelik ücretleri ödemiş ve ÖDR değerlendirmesi kapsamında ölçütleri sağladığı görülen planlama veya tasarım programlarının haklı bir gerekçesi bulunması durumunda saha ziyareti OYK'nın uygun görüşüyle AYK tarafından **en fazla 6 aya** kadar ertelenebilir. Erteleme talebi program yöneticisi ve bağlı olduğu kurumun üst yöneticisinin onayıyla yazılı olarak bildirilmelidir. Aynı saha ziyareti için ikinci bir erteleme kararı verilmez.

Saha Ziyareti

Saha ziyareti, ÖDR ile ortaya koyulan bilgileri doğrulamak ve saha ziyareti öncesinde tespit edilememiş konuları açıklığa kavuşturmak amacıyla gerçekleştirilir. Saha ziyareti; yapıcı, motive edici, adil, tarafsız, objektif, etik kurallara ve saha ziyareti takvimine uygun olarak ve akreditasyon ölçütlerine ve kanıtlara dayalı olarak gerçekleştirilir.

Saha ziyaretinin başlangıcı planlama veya tasarım programının yöneticisi, üst yönetim temsilcileri, iç ve dış paydaş temsilcileri (akademik ve idari personel, öğrenci temsilcisi, sektör temsilcisi, mezun temsilcisi vb.) ile değerlendirme ekibinin bir araya geleceği açılış toplantısı ile yapılır. Bu toplantıda baş değerlendirici, değerlendirme ekibini, ziyaret amacını, kapsamını ve ziyaret sürecini açıklar. Uygun olması halinde planlama veya tasarım programın faaliyet gösterdiği mekânlar gezilebilir.

Değerlendirme ekibi, baş değerlendirici tarafından belirlenen programa uygun olarak günlük değerlendirmeler boyunca ara değerlendirmeleri yapmak üzere bir araya gelebilir. Gün

sonunda değerlendirme ekibi, günlük değerlendirmelerini yapmak ve bulgularını konsolide etmek üzere kendilerine temin edilen mekânda toplanırlar. Saha ziyareti tespitleri Akreditasyon Değerlendirme Kontrol Formu ile kayıt altına alınır.

Saha ziyaretinin son gününde değerlendirme ekibi, program sorumluları, paydaşları ve kurum üst yöneticileriyle kapanış toplantısı gerçekleştirir. Bu toplantıda, baş değerlendirici tarafından değerlendirme sonrasında yapılan tespitleri özetleyen sözlü bir Çıkış Bildirimi yapılır. Değerlendirme ekibi kesinlikle akreditasyona yönelik bir karar bildirmez, telkinde bulunmaz.

Saha Ziyareti Sonrası Çalışmalar

Baş değerlendirici, değerlendiricilerden temin ettiği taslak raporları da göz önüne alarak saha ziyaretinin tamamlanmasını takiben en geç **15 iş günü içinde** konsolide edilmiş nihai Akreditasyon Değerlendirme Raporu'nu hazırlar, son kontroller için değerlendiricilere ve ilgili AYK'ya iletir. Olası düzeltmeler en geç **5 iş günü** içinde tamamlanarak nihai rapor AYK'ya teslim edilir.

AYK, son şekli verilen Akreditasyon Değerlendirme Raporu'nu tasarım veya planlama programının yöneticisine gönderir. Program yöneticisi, rapordaki tespitlerden Büyük Uygunsuzluk ve Küçük Uygunsuzluk bildirimleri için kanıtlarla birlikte en geç **20 iş günü** içinde yazılı cevap verir.

AYK, program yöneticisi tarafından gönderilen cevaplar/kanıtlarla birlikte Akreditasyon Değerlendirme Raporu'nu OYK'ya iletir.

Tutarlılık Değerlendirmesi

Program yöneticisi tarafından ilgili cevap/kanıtlarla birlikte OYK'ya iletilen Akreditasyon Değerlendirme Raporu, Tutarlılık ve Ölçütler Komitesi Usul ve Esasları dokümanına uygun olarak tutarlılık değerlendirmesine tabi tutulur. Tutarlılık değerlendirmesi, ilgili programın kendisiyle paylaşılan Akreditasyon Değerlendirme Raporu'na verdiği yanıttan itibaren en fazla **10 iş günü** içinde tamamlanır.

Akreditasyon Kararı

OYK, ilgili son raporların kendisine ulaştırıldığı tarihten itibaren en geç **10 iş günü** içinde toplanarak akreditasyon değerlendirme süresi tamamlanan, tutarlılık değerlendirmesine tabi tutularak gerekli düzeltmeleri gerçekleştirilen planlama veya tasarım programları için akreditasyona yönelik kararını verir.

Akreditasyon kararının verilmesi sürecinde OYK, ihtiyaç duyması halinde AYK'dan ve değerlendirme ekibinden üyeleri karar alma yetkileri olmaksızın yapacakları toplantıya davet edebilir. Akreditasyon, 2 ile 5 yıllık bir süre için verilir. Akreditasyon kararı sadece değerlendirme yapılan planlama veya tasarım programına yöneliktir.

Akreditasyonun reddi, akreditasyon yenileme başvurularında akreditasyonun sonlandırılması gibi olumsuz kararlar gerekçeli olarak ve planlama veya tasarım programlarının karara itiraz hakkı saklı kalacak şekilde alınır. İtirazlar, Akreditasyon Danışma Kurulu tarafından değerlendirilir. Akreditasyon kararı, son hali verilmiş Akreditasyon Değerlendirme Raporu ile birlikte OYK tarafından resmi olarak ilgili planlama veya tasarım programı ve bağlı olduğu yükseköğretim kurumuna bildirilir. Akreditasyon almaya hak kazanan programlar için gerekli sertifikalar düzenlenir. Akreditasyon sertifikasında akreditasyon süresi ve geçerlilik tarihi bilgileri yer alır. Programların akreditasyon bilgileri kamuya açık şekilde web sayfasında yayınlanır.

Akreditasyona yönelik kararlar ve açıklamaları aşağıda verilmiştir:

a) Akreditasyon: İlgili tasarım veya planlama programı Akreditasyon Ölçütleri'nin tamamıyla sağlanması veya bir ya da daha fazla Küçük Uygunluğun, İyileştirme Önerilerinin bulunması, planlama veya tasarım programının standartları sağlamaya ve sürekli gelişim göstermeye yönelik faaliyetlerde bulunacağına yönelik karar verilmesi durumunda 2 ile 5 yıl aralığında bir süre için verilir. Akredite olan programlar her yıl OYK'ya ilerleme raporu gönderirler. İlerleme raporunda, mevcut durum ve değişikliklerin yanı sıra önceki değerlendirme kapsamında tespit edilmiş Küçük Uygunlukların giderilmesi ve İyileştirme Önerilerinin uygulamaya alınmasına yönelik gerçekleştirilen faaliyet ve önlemler açıklanır ve ilgili kanıtlar rapora eklenir. İlerleme raporları ilgili AYK tarafından değerlendirilir ve uygunlukların sürdürülmesinin veya yeni uygunlukların oluştuğunun belirlenmesi durumunda AYK, OYK'ya saha denetiminin veya ek bir değerlendirmenin yapılmasını önerebilir.

b) Akreditasyonun Askıya Alınması: Tasarım veya planlama programının akreditasyonun sürdürülüp sürdürülemeyeceğine karar verilmesini gerektirecek kritik şartların oluşması durumunda, OYK, mevcut akreditasyonun belirli süre için askıya alınmasına karar verebilir. Akreditasyonun askıya alınması kararına itiraz edilebilir. Akreditasyonun askıya alınmasına neden olabilecek şartlar arasında aşağıdakiler yer alabilir:

- Tasarım veya planlama programının akreditasyon kapsamındaki uygulamalarına yönelik şikâyetlerin bulunması
- Tasarım veya planlama programının akreditasyon sürecinde görev alan değerlendiricilerle arasında çıkar ilişkisi/çatışmasının ya da etik kuralların ihlal edildiğine dair tespitlerin bulunması
- Tasarım veya planlama programlarının akreditasyon için asgari gereklilikleri sağlamada sorunların oluştuğunun tespit edilmesi
- Akreditasyona yönelik ödemelerin zamanında gerçekleştirilmemesi

- Akreditasyona yönelik doküman ve belgelerin zamanında temin edilmemesi
- Akreditasyon koşullarının sürdürülmesinin devam edip edemeyeceğine yönelik güçlü endişelerin bulunması ve bu durumun ek bir değerlendirme ve saha ziyareti ile tespit edilmesi gerekliliğinin oluşması
- Tasarım veya planlama programının kendi talebinin bulunması

c) Akreditasyonun Reddi: İlgili tasarım veya planlama eğitim programı Akreditasyon Ölçütleri'nin bir ya da daha fazlasında Büyük Uygunsuzlukların bulunması durumunda verilir. Uygunsuzlukları gidererek şartları yerine getiren tasarım veya planlama eğitim programları ilan edilen takvime uygun olarak tekrar akreditasyon başvurusunda bulunabilirler. Akreditasyonun reddine yönelik karara itiraz edilebilir.

d) Akreditasyonun Sonlandırılması: Daha önceden akredite edilmiş bir tasarım veya planlama programının, süresi içinde akreditasyon yenileme başvurusu yapmaması, akreditasyonu yenilemeyeceğine yönelik niyet ve beyanın bildirilmesi, akreditasyonun askıya alınmasını gerektirecek süreçler sonrasında OYK tarafından akreditasyonun sürdürülemeyeceğine yönelik kararın verilmesi gibi durumlar karşısında mevcut akreditasyonun sona erdirilmesi veya uzatılmaması karardır. Akreditasyonun sonlandırılması kararına itiraz edilebilir.